

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

ombudsman
veřejný ochránce práv

ZPRÁVA ZE SLEDOVÁNÍ VYHOŠTĚNÍ

Z: Vazební věznice Praha-Ruzyně
Do: Letiště Václava Havla Praha
Druh sledování: trest vyhoštění
Vyhošťovaná osoba: pan A., nar. xxx, st. přísl. Moldavská republika
Datum realizace: 25. července 2018
Datum vydání zprávy: 11. září 2018
Sledování provedli: Mgr. Veronika Sedláková, Mgr. Tomáš Fiala
Spisová značka: 50/2018/NZ/VS

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

ombudsman
veřejný ochránce práv

Sp. zn.: 50/2018/NZ/VS
Č. j.: KVOP-39821/2018
Sledování trestu vyhoštění

Obsah

Úvodní informace	3
Právní rámec sledování vyhoštění	3
Zpráva ze sledování vyhoštění	4
Informace o vyhošťovaných osobách	5
Průběh sledování vyhoštění	5
Shrnutí	7

Úvodní informace

Právní rámec sledování vyhoštění

Veřejný ochránce práv provádí podle § 1 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv¹ sledování *zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody* (dále jen „sledování vyhoštění“). Mandát ochránce pro sledování vyhoštění plyne z implementace čl. 8 odst. 6 Návrkové směrnice.² Působnost ochránce v této oblasti vychází také z Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení,³ jehož účelem je prevence mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a tedy i z výkonu svého mandátu „národního preventivního mechanismu“. Kombinace obou mechanismů kontroly zajišťuje efektivní preventivní ochranu práv cizinců a kontrolu zacházení s nimi v procesu navrácení.

Cílem sledování vyhoštění je zajistit respektování práv zajištěných, vyhošťovaných, předávaných a prováděných cizinců (dále jen „vyhošťovaných cizinců“ nebo „vyhošťovaných osob“), zvyšovat standard zacházení s cizinci, jakož i dodržování mezinárodních závazků České republiky v této oblasti. Cílem je rovněž posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, kterými jsou nezletilí bez doprovodu, osoby se zdravotním postižením apod.

Ochránce je o každém výkonu správního či trestního vyhoštění, předání nebo průvozu informován s předstihem. Policie České republiky poskytuje pověřeným zaměstnancům Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) během sledování vyhoštění nezbytnou součinnost dle zákona o pobytu cizinců.⁴

Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni s vědomím vedoucího zařízení vstoupit do detenčního zařízení, kde se vyhošťovaná osoba nachází. Pověření zaměstnanci Kanceláře mohou klást otázky subjektům participujícím na vyhoštění, zejména eskortujícím policistům a zaměstnancům Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni hovořit s cizincem bez přítomnosti třetích osob

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků (dále jen „Návrková směrnice“).

3 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 78/2006 Sb. m. s. o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

4 V souladu s § 21a odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a § 178d odst. 1 a 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

a nahlížet do veškeré dokumentace související s nuceným návratem, včetně zdravotnické dokumentace.⁵

Základní lidská práva a svobody vyhošťovaných osob jsou garantována v Listině základních práv a svobod, v řadě mezinárodních úmluv, které jsou pro Českou republiku závazné (např. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod⁶), a také v právu Evropské unie (např. Listina základních práv Evropské unie,⁷ Návratová směrnice apod.). Konkrétní úpravu práv a povinností vyhošťovaných osob upravují zejména právní předpisy vztahující se k působnosti subjektů, které se na realizaci vyhoštění, předání a průvozu podílejí. Předně jde o Policii České republiky, které je zákonem svěřen výkon vyhoštění cizince.⁸ Postup policie při eskortách vyhošťovaných cizinců upravuje závazný pokyn policejního prezidenta o eskortách.⁹

Při posuzování samotného zacházení s osobami vyhošťovanými vychází ochránce rovněž z judikatury Evropského soudu pro lidská práva,¹⁰ standardů formulovaných Radou Evropy¹¹ nebo Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).¹²

Zpráva ze sledování vyhoštění

Ochránce ve zprávě předkládá svá zjištění, hodnocení, návrhy opatření k nápravě a vyzývá odpovědné orgány a zařízení k odůvodněnému vyjádření, které se může týkat jak učiněných zjištění, tak opatření nebo termínů pro jejich naplnění. K vyjádření stanoví lhůtu.

Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení:

5 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv a v souladu s § 65 odst. 2 písm. m) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotnických službách), ve znění pozdějších předpisů.

6 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů.

7 Listina základních práv a svobod Evropské unie podepsaná dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, Úřední věstník 2012/C 326/391.

8 Podle § 152 a § 163 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců; dle § 87 odst. 7 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

9 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

10 European Court of Human Rights. Fact sheet – Collective expulsions of aliens [online]. Strasbourg ©European Court of Human Rights 2016 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Collective_expulsions_ENG.pdf.

11 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

12 European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment. CPT Standards [online]. Strasbourg © Council of Europe 2015 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <http://cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>.

- Opatření s lhůtou k plnění je třeba provést ve stanovené lhůtě, neboť jeho realizace si vyžádá zpravidla delší čas. Ochránce očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, zda a jak přesně provedou opatření a zda ve stanovené lhůtě nebo v jiném konkrétním termínu, anebo navrhnou alternativu opatření s konkrétním termínem naplnění.
- Opatření s průběžným plněním formuluje ochránce tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Ochránce očekává, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna. Očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo kdy a jak se tak stane, nebo navrhnou jeho alternativu.

Shledá-li ochránce vyjádření oslovených orgánů dostatečnými, vyrozumí je o tom. Může si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení, doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. Neshledá-li ochránce vyjádření zařízení a oslovených orgánů dostatečnými, vyrozumí nadřízený úřad (případně vládu ČR, není-li nadřízeného úřadu) nebo informuje veřejnost.¹³

Po ukončení vzájemné komunikace zveřejním anonymizovanou zprávu ze sledování vyhoštění (vyjma jmen osob pověřených vedením zařízení) na svých internetových stránkách¹⁴ a v databázi Evidence stanovisek ochránce ESO.¹⁵

Informace o vyhošťovaných osobách

Vyhošťovanou osobou byl pan A., nar. xxx, st. přísl. Moldavská republika. Cizinec byl odsouzen k samostatnému trestu vyhoštění v délce 4 let za spáchání přečinu krádeže v souběhu s přečinem porušování domovní svobody.¹⁶ Usnesením byl vzat do vyhošťovací vazby, odkud byl dne 25. července 2018 vyhoštěn přes Letiště Václava Havla do Moldavské republiky.

Průběh sledování vyhoštění

O realizaci trestu vyhoštění informovala policie písemně zaměstnance Kanceláře prostřednictvím oznámení o realizaci trestu vyhoštění ze dne 17. července 2018. Realizaci trestu vyhoštění provedli policisté Ředitelství služby cizinecké policie, Oddělení doprovodu letadel (dále jen „Oddělení doprovodu letadel“ a „eskortující policisté“).

Sledování vyhoštění provedli pověření zaměstnanci Kanceláře dne 25. července 2018. Pověření zaměstnanci Kanceláře provedli sledování procesů souvisejících s realizací vyhoštěním cizince až do momentu jeho nástupu do eskortního vozidla ve vazební věznici

13 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

14 Veřejný ochránce práv - ombudsman [online]. Brno: © Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.

15 Evidenci stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Vyhledavani/Search>.

16 Trestní příkaz Okresního soudu v Příbrami ze dne 7. července 2018, sp. zn. 3T 82/2018.

a poté z eskortního vozidla na letišti až do nástupu cizince do letadla. Průběh eskorty z vazební věznice na Letišti Václava Havla Praha nebyl monitorován, jelikož pověření zaměstnanci nebyli přítomni v eskortním vozidle. Zaměstnanci Vazební věznice Praha-Ruzyně poskytli veškerou potřebnou součinnost, za což děkuji.

Vyhošťovaný cizinec byl o datu a čase realizace trestu vyhoštění a o přesném datu, čase a místě příletu informován koordinátorem pro cizince v dostatečném předstihu. Koordinátor mu vysvětlil v ruském jazyce režim vyhošťovací vazby. Dále mu předal další potřebné informace v rumunském jazyce, kontakty na velvyslanectví Moldávie v Praze, dále na Ministerstvo vnitra České republiky, Organizaci pro pomoc uprchlíkům a na Mezinárodní organizaci pro migraci v Moldávii. Cizinec také obdržel brožuru pro vězněné cizince v rumunštině. Podle *Záznamu odborného zaměstnance* cizinec nevedl žádné problémy, pouze žádal o kontaktování svého bývalého zaměstnavatele, a to z důvodu vyplacení mzdy za červen na svůj účet ve vazební věznici.

Dne 24. července 2018 provedl koordinátor pro cizince ještě jeden kontrolní pohovor před vyhoštěním. Cizinec byl srozuměn se všemi okolnostmi vyhoštění, nic nenamítal, všemu porozuměl. Z pohovoru nebyly zjištěny žádné důvody, které by realizaci vyhoštění bránily.

Cizinec podstoupil výstupní lékařskou prohlídku ve Vazební věznici Praha-Ruzyně. Odpovědným lékařem byl vydán posudek, který dokládal, že je cizinec schopen letecké přepravy.

Vyhošťovaný cizinec byl eskortujícími policisty poučen o průběhu eskorty a o svých právech a povinnostech. Byl mu předán balíček s jídlem. Prohlídku osoby provedli policisté Oddělení doprovodu letadel dle standardů Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení.

Po dobu, co byli zaměstnanci Kanceláře přítomni, cizinec plně spolupracoval a dodržoval veškeré pokyny. Během této doby komunikovali policisté z Oddělení doprovodu letadel s cizincem uctivě a s respektem. V průběhu sledování vyhoštění nebyly použity donucovací prostředky.

Shrnutí

V rámci sledování vyhoštění jsem se zabývala zejména tím, zda byla vyhošťovaná osoba připravena na realizaci trestu vyhoštění, zda měla dostatečné povědomí o úkonech spojených s vyhoštěním a zda mohla kontaktovat své rodinné příslušníky a blízké. Také jsem se věnovala průběhu samotné návratové operace a způsobu, jakým eskortující policisté zacházeli s vyhošťovanou osobou.

Oceňuji vstřícný přístup eskortujících policistů k vyhošťovanému cizinci. Také děkuji za veškerou projevenou součinnost ze strany zaměstnanců Vazební věznice Praha-Ruzyně.

V průběhu sledování vyhoštění nebyly zjištěny nedostatky ze strany zaměstnanců Vazební věznice Praha-Ruzyně ani ze strany eskortujících policistů vůči vyhošťované osobě. Vyhoštění tak bylo vykonáno **v souladu s mezinárodně přijatými standardy i českým právním řádem**. Ve zprávě proto není potřeba předkládat návrhy opatření k nápravě.